

Motion av Anders Lönnberg (S) om att se osteoporos som ett prioriterat folkhälsoproblem

Ungefär 70 000 höftleder, ryggkotor och handleder går av varje år och kostar samhället 8 miljarder kronor. Läger man till indirekta kostnader för anhörigas omhändertagande, förlust av livskvalitet, blir summan snarare 18 miljarder enligt en studie som Karolinska Institutet gjort. Det är mer än vad både diabetesvården och vården av patienter med MS kostar samhället. Kostnaderna för benskörhet är en tickande bomb men ändå blundar sjukvårdshuvudmännen för frågan. Sverige och Norge är värst drabbade i hela världen.

Benskörhet – osteoporos – är en av Sveriges vanligaste sjukdomar och kallas för den tysta epidemin. Fler än 300 000 kvinnor över 50 år beräknas ha osteoporos, inkluderat männen beräknas 450 000 svenskar vara drabbade av benskörhet. Sedan 1950 – talet har antalet benskörhetsfrakturer fördubblats eller till och med tredubblats. Svenska kvinnor anses ha de sköraste skeletten i världen. Osteoporos går också allt längre ner i åldrarna.

Andelen äldre i befolkningen blir allt större. Med stigande ålder ökar risken för fallolyckor och därmed risken för att drabbas av frakturer. Detta kommer att leda till en allt större belastning på vård och omsorg i framtiden.

Benskörhet eller osteoporos har ofta förknippats med kvinnor. En nyligen publicerad studie av 3 000 män visar emellertid att män också i ökad utsträckning drabbas av benskörhet. Studien visar att rökande män har 80 procent högre risk att drabbas av kotkompression. Höftfrakturer är den allvarligaste frakturen. Män som får en höftfraktur har en hög dödlighet. Omkring 30 procent avlider under det första året efter en höftfraktur.

En stor del av de drabbade återfår aldrig sina funktioner, som att klara personlig vård och att kunna gå självständigt. Många tvingas byta boende efter en genomgången höftfraktur. Fall och nya skador under vårdtiden efter brott på lårbenshalsen är vanligt förekommande. Förvirring och sömnstörningar ökar risken för fall.

Primärvården måste ta ett större ansvar och ha som rutin att göra enklare bentätthetsmätningar i samband med hälsokontroller och besök för att identifierade riskgrupper. Ju tidigare man upptäcker en benägenhet till benskörhet, desto mer kan samhället spara. Därför är en investering i en bentätthetsmätare en snabbt intjänad kostnad.

En bentätthetsmätning ger diagnosen och det finns sedan effektiva behandlingar. I Storbritannien, för att nämna ett exempel, har man lagstiftat om obligatorisk utredning av fallolyckor hos äldre. I Sverige finns också exempel på initiativ för att minska antalet frakturer. I Värmland finns sedan flera år ett väl fungerande arbete för att hjälpa patienter med osteoporos. Projektets namn är "Hälsopedagogiska insatser genom vårdkedjan för motivation för frakturprevention". Bland annat finns det i landstinget fem apparater som mäter bentätthet och dessa apparater kan flyttas mellan olika enheter. Målet är att alla kvinnor med frakturer ska erbjudas benskörhetsutredning. Varje patient som kommer med bruten handled till akuten i Karlstad ska erbjudas bentätthetsundersökning.

I Kalmar försöker man fånga upp bensköra patienter redan i primärvården och på akutmottagningen. En finmaskig vårdkedja släpper inte genom några ouppklarade fall. Idag görs en mätning av benstommen i hälen, en s.k. häl-DXA-mätning, på alla patienter med fraktur. För dem som befaras vara i riskzonen för benskörhet görs en helkroppsmätning.

Med hänsyn till osteoporsrelaterade sjukdomars stora omfattning och enorma kostnader för samhället kan inte Stockholms läns landsting vara överksam. Därför föreslår jag att landstingsfullmäktige beslutar

att Stockholms läns landsting i likhet med WHO gör osteoporos till ett prioriterat folkhälsoproblem

att Stockholms läns landsting upprättar en handlingsplan för att stärka kunskapen om osteoporos hos läkare och övrig sjukvårdspersonal

att Stockholms läns landsting följer Storbritanniens exempel och beslutar om obligatorisk utredning av fallolyckor främst bland äldre.

Lidingö den 2 april

Anders Lönnberg (S)